

CERKVENI GLASNIK

Izhaja zadnji teden v mesecu ZA TRŽIŠKO ŽUPNIJO Posamezna številka stane 2 Din.

Po enem letu!

Naš »Cerkveni glasnik za Tržiško župnijo« je končal prvo leto svojega življenja. Lani za oktober je izšla namreč prva številka.

Ko sem dal lani prvo številko v tisk, nisem bil gotov uspeha; mislil sem: to bo poizkus; če se bo obnesel, dobro, če ne — bo pa pač en ponesrečen poizkus. A poizkus se je — posrečil! Prvo številko sem dal tiskati v 500 izvodih, vsa je bila razprodana, nato je začel izhajati v 700 izvodih in na tej višini je ostal do danes. Tako sedaj trdno upam, da se bo naš tržiški »žurnal« vkoreninil med župljani in ostal zdrav in korajžen pri življenju.

Svojo nalogo je vršil, kakor je napovedal. Gojil je stike med farno duhovščino in farani, pojasnjeval je dušno pastirsko vprašanja, branil je vero in gojil versko življenje ter vršil vlogo oznanila vseh cerkvenih opravil. S posebno ljubeznijo pa je gojil domačo zgodovino, ki nudi toliko lepega in spodbudnega za cerkveno življenje. In ta stran našega lista je župljanom še najbolj ugajala, kar pač kaže, kako se zanimajo naši farani za zgodovino tržiškega kota.

Da pa je mogel naš list tako uspevati, gre v prvi vrsti zahvala našim prodajalcem lista, to so: gospe Starič, Ahačič Frida, Markič, Machatar, Slapar, Mally, Bežek, Klemenčič; dekleta Hladnik, Kurnik, Fink, Žagar, Triller, Grebenc, Meršol, Vrhovnik, Premru, Švajger, Justin, Grašič; gospodje svetnik Pirc, Kogoj, Majeršič, Mokorel, Košir in Kolar. Vsem prav iskrena hvala za trud, ki ga imajo s prodajo in raznašanjem našega lista. Bog jim stotero poplačaj z večnimi darovi!

Poleg teh so mnogo pripomogli, da je naš list čvrsto živel, razni gospodje sotrudniki. V prvi vrsti g. svetnik Pirc, ki nam odkriva staro tržiško zgodovino, tržiške vzornike, tržiške značaje, pa tudi tržiške »španske storje«. Njegovi živalni spisi vzbujajo vedno največjo pozornost. Njemu, kakor tudi g. župniku Zabukovcu, Toporišu in vsem sotrudnikom iskrena hvala za trud in prispevke!

Marsikdo vprašuje: kako more izhajati tak lokalni list, ko veliki listi ne morejo sami nositi izdatkov? Cerkveni glasnik shaja tudi gmotno, podpira pa ga — tržiška darežljivost.

Gradiva ima vedno v izobilju, posebno z zgodovinskimi prispevki je vedno bogato založen. Sedaj prinašamo zgodovino tržiških podružnic, nato pridejo životopisi tržiških župnikov, ki jih je spisal znani strokovnjak na zgodovinskem polju, škofijski arhivar, duhovni svetnik in župnik v Besnici g. Fr. Pokorn, nato pride na vrsto zgodovina tržiške šole, znameniti učitelji, tržiška obrt in industrija itd. Gradiva imamo za več let dovelj.

Na podlagi dosedanjih skušenj upamo, da bo naš list trdno ostal pri življenju, da ga bodo še nadalje podpirali dobrotniki, bralci, sotrudniki in raznašalci. Vsem skupaj se še nadalje priporoča v blagohotno podporo.

Oznanila za mesec oktober.

V oktobru se v župni cerkvi vrši rožnivenška pobožnost ob nedeljah pri popoldanski službi božji, ob delavnikih pa zvečer ob 7. uri. Za vsak rožnivenec se prejme 7 let in 7 kvadragen odpustkov, na rožnivenško nedeljo in celo osmino pa prejemajo popolen odpustek oni, ki obišejo župno cerkev in zmolijo en rožnivenec, istotako oni, ki po osmini zmolijo deset dni po vrsti en rožnivenec.

2. okt. Prvi petek v mesecu, ob 6. zj. v župni cerkvi sv. maša z blagoslovom.

3. okt. Strogi post za III. red.

4. okt. 18. ned. po Bink., rožnivenška in prva nedelja v mesecu — sv. Frančišek Serafski, služba božja po navadi; pred prvo sv. mašo skupno sv. obhajilo moških in III. reda. Ob 6. sv. maša za III. red. Ob 10. sv. maša z darovanjem pri sv. Ani. Pop. ob 2. ura molitve, rožnivenec z litanijami M. B. in nato pete litanije presv. Srca Jezusovega. Po litanijah je shod in vesoljna odveza za III. red.

11. okt. 19. ned. po Bink., služba božja po navadi; pop. shod za dekliško Mar. družbo.

18. okt. 20. ned. po Bink., sv. Luka Ev., praznik posvečevanja cerkva; ob 6. in 10. sv. maša z dvema blagoslovoma, ob 8.15 z enim blagoslovom, ob 10. peta sv. maša z leviti, pred mašo ob 9.45 procesija okrog cerkve, pop. shod ženske Mar. družbe.

21. okt. Sv. Uršula in tovarišice; ob 6. sv. maša za bratovščino sv. Uršule, pop. odpustek za njene ude pod navadnimi pogoji.

25. okt. 21. ned. po Bink.; služba božja po navadi, pop. po litanijah je shod za bratovšično sv. Uršule.

28. okt. Sv. Simon in Juda, ap.; ob 6. farna sv. maša.

31. okt. Vigilija vseh svetnikov, strogi post — zdržek mesa in jedi.

Bratovščino sv. Uršule je prevzel g. kaplan Mirko Bartol, on sprejema nove člane in bratovske sv. maše.

Daleč so zašle — !

V socialističnem listu »Ženski list« z dne 31. avg. l. l., ki sem ga slučajno dobil v roke, piše neka »proletarka« sledeče: »Javna tajnost je, da žene iz tistih takozvanih »boljših krogov«, ki so zdrave kot ribe in imajo sredstva, da bi preživljale in vzgajale po več otrok, nimajo otrok, ali pa kvečjemu enega ali dva. Znajo si pomagati, ker imajo denar. Ali kako naj si pomaga uboga proletarska žena, ki nima sredstev za takšne stvari (za odpravljanje ploda), čeprav bi bilo za njo boljše, da ne rodi preveliko število otrok . . . Ravno me proletrke občutimo živo, kako bi bilo potrebno, da bi imeli zakon, ki bi dovoljeval v gotovih okoliščinah strokovnjaško izvedbo odprav ploda . . . Zdi se mi, da bi bilo v veliko korist družbe in države, ako bi uvidevno zmanjšali število tuberkuloznih, slabotnih, duševno manj vrednih ljudi, ki strahovito otežujejo gospodarsko moč narodov . . .« Tako se pri nas piše od strani socialistov, tako se sme pisati, in to bero — »katoličani«! Ali ni to sramota?! To je javen poziv k moritvi;

javen poziv k temu, da naj se zakonito dovoli morija otroka!

Ko je otrok spočet, je človek, ki ima pravico do življenja, kakor odrasel človek. Kdor zamori nerojenčka, je izvršil umor, jednako kakor če umori odraslega človeka.

Če naj bi zakon dovoljeval iz »ozira socialne bede«, da se »zmanjša število tuberkuloznih slabotnih«, zamoriti nerajeno življenje, potem bi bilo iz istih ozirov lahko dovoljeno moriti pohabljenе otroke, jetične ljudi, neozdravljive bolnike, starčke itd., ker vsi »otežujejo gospodarsko moč narodov«, kakor pravi socialistična proletarka. Kam pridemo potem? V čisto navadno paganstvo, ko so starši slabotne otroke metali psom in mačkam v hrano, ko so celo otroci morili slabotne, boleline starše, kar se še danes godi v paganskih narodih — in to vse iz »socialnih in gospodarskih« ozirov! Če naj bi bilo dovoljeno moriti nerojenega človeka, bi bilo ravno tako lahko dovoljeno ubiti rojenega iz »socialnih in gospodarskih ozirov« —! In to se ponekod že vrši —.

Včasih se zgodi, da neka umazana žival pomori in požre svoje mladiče! Tej živali so podobni starši, ki more nerajeno življenje ali pa zagovarjajo to morijo. Kakor ona žival iz svojih »gospodarskih« ozirov mori lastni zarod —, tako taki starši delajo!

Ta morija otrok je zakonito že upeljana v boljševiski Rusiji in za tak zakon se pri nas potegujejo — socialisti v svojem časopisju.

Tu jasno vidimo, kam pripelje materialistični socializem, tisti socializem, ki ne pozna Boga, ne duše, ne vere v posmrtnost, kateremu je vse samo materia, vse socialni ali gospodarski ozir! Ta socialistična načela nujno vodijo narode v morijo lastnih otrok iz »socialnih in gospodarskih ozirov«, vzbujajo v človeštvu najgrše zverinske instinkte, ga posurovljajo in vzgajajo za — požrešno bestijo, kateri niti lastni zarod ni več svet.

Ali more še kak katoličan biti pristaš — tega socializma? Ne!

In to časopisje, ki zagovarja taka načela?! Ali bi smelo še v katoliško hišo —? Ali ne bo zardela vsaka poštena mati, vsak pošten oče, da se mu kaj takega samo svetuje? Ne, morilci svojih otrok ne bodo pošteni starši, pa tudi ne pristaši takih strank in ne bralci ali naročniki takih časopisov, ki zagovarjajo taka načela!

Janez Zabukovec:

Bistrica.

Precej natančen opis cerkve je bil sestavljen ob kanonični vizitaciji 24. julija 1654.¹⁰ Opisuje jo tako-le: Veliki oltar sv. Jurija ima kamenito menzo, dolgo 7 ped. Prezbiterij je dolg 11, širok 9, visok 9 čevljev, ima tri okna za oltarjem. Ladja je dolga 20, široka 12, visoka 9 čevljev. Na listni strani je stara omara za paramente, naj se odstrani in napravi nova. V cerkvi je več kosov starega oltarja, morajo ven. Pred vhomom v cerkev je lopa, od vseh strani obita z lesom, odpira se na dveh straneh. Pokopališča ni, živina se pase prav do cerkvenega zidu. Ima 1 kelih s srebrno kupo, bakrenim stojalom, je dobro pozlačen. Stranskega oltarja ne opisuje, samo omenja, da ga je škof leta 1631 ukazal odstraniti, pa se ni.

Vizitacijski zapisnik iz leta 1668¹¹ izpopolnjuje obliko v cerkvi, ko piše: Oltarji so trije. Veliki sv. Jurija, na evangeljski strani oltar sv. Urbana, na listni sv. Marjete. V prezbiteriju so za oltarjem 3 okna, ki se ne odpirajo. Napravi naj se na listni strani četrto, ki se bo moglo odpirati. Ladja ima eno samo okno, slabo. Naj se napravi še eno na nasprotni strani, sedanje pa poveča. Ima dva keliha s srebrno kupo. Obletnica posvečenja se obhaja v nedeljo po sv. Martinu.

V teku let se je pri cerkvi marsikaj popravilo in tudi novega napravilo. Oglejmo si cerkev, kakršna je sedaj, pa bom gredoč že še kaj povedal iz njene preteklosti.

Cerkve je obrnjena naravnost proti vzhodu.

Vhod ima prav za prav en sam, na južni strani ladje,

kjer je nekdanj stala lopa; pride se pa v cerkev tudi skozi žagrad na listni in skozi stolp na evangeljski strani prezbiterija.

Prezbiterij, ostanek stare cerkve, je zaokrožen s tremi stranmi osmokota, na vsaki je 40 cm široko, zelo dolgo gotško okno. Svod je rebrast, ima 9 sklepnih kamnov, na enem je letnica 1520. Ker je bila cerkev posvečena leta 1517, pomeni letnica 1520 morda, da je bil prezbiterij takrat poslikan. Jurij Križaj omenja v svojem opisu bistriške cerkve, da je bil prezbiterij ves preslikan, novotarijski vandalizem pa da je slike pobelil.¹² Tudi sedaj je prezbiterij pobeljen, brez okraskov. Dolg je 4.95 m, širok 3.83 m, visok v najvišji točki 4.60 m. Ker je isti prezbiterij, ki je bil leta 1654, je razvidno, da je mera v vizitacijskem zapisniku iz leta 1654 le približna. Tlak v prezbiteriju je iz šamotnih ploščic, nov leta 1898. Stal je skupno s tlakom v kapelici na Pungartu 211 fl. 50 kr.

Šiljast gotski lok loči ladjo od prezbiterija, vendar pa je šamotni tlak v prezbiteriju še za 2.23 m v isti višini potegnjen v ladjo. Tako sta stranska oltarja na vsaki strani šiljastega loka v ladji v isti višini, kakor veliki oltar v prezbiteriju. Dolga stopnica po vsi širini ladje je pred stranskima oltarjema tlak.

Ladja je pred stopnico dolga 6 m, od stopnice 20 cm višji prostor ladje je dolg 2.23 m, torej je ladja dolga 8.23 m, široka 5.30 m, visoka 4 m. Iz teh dimenzij je razvidno, da je sedanja ladja po velikosti od leta 1654 ostala neizpremenjena.

V ladji so tri okna, pa dva nista enako velika. Na južni steni je dvojno okno, manjše je višje, pod stropom. Na severni strani je široko okno, ki ima zunaj okvir iz zelenega gorenjskega kamna. Na okvirju je letnica 1801.

Tlak je ještrle.

Strop je raven, lesen, lepo kasetiran, polikromiran. Na sredi je slika sv. Jurija na konju, na griču kleči devica, ki je ji rešil življenje, kakor pripoveduje pravljica. Letnica 1695 na sliki nam pove, kdaj je bila narejena.

Nekdanja lesena, sedaj zidana lopa je združena s cerkvijo, a se loči od cerkve, ker je znotraj nižja, visoka samo 2.46 m, od zunaj pa ima svojo streho, ki je ločena od cerkvene in tudi nekoliko nižja. V sedanji obliki je bila postavljena leta 1706, tako pove letnica na vrhnem kamnu pri vhodu. Vhod ima samo eden, na južni strani, ki je obenem vhod v cerkev.

Nad lopo je kor, visok samo 1.82 m. Na koro je 5 klopi.

Oltarj iso trije.

Veliki oltar sv. Jurija ima kamenito menzo, dolgo 1.63 m, do nje se pride po dveh stopnicah iz zelenega gorenjskega kamna. Sedanji leseni oltar (nastavek) je napravil Janez Gosar iz Dupljan za 400 fl leta 1875. Prejšnji je nosil letnico 1688.¹³ Slika predstavlja sv. Jurija na konju, v tronu pa je lesena soha sv. Jurija brez konja. Sredi oltarja je majhen lesen tabernakelj s podobo Srca Jezusovega na vratih. Ob straneh sta na evangeljski strani sv. Florijan, na listni sv. Lavrencij.

Oltar sv. Marjete je sedaj na evangeljski strani, prvotno je bil na listni. V sredi je lesena soha sv. Marjete, ki ima na podstavku napis: S. Margareta P. Z. N.

Oltar sv. Urbana, prvotno na evangeljski, sedaj na listni strani, ima leseno soho sv. Urbana, na podstavku napis: S. Urban P. Z. N.

Oba oltarja je napravil Janez Vurnik iz Radovljice leta 1884 za 274 fl. Takrat ju je postavil na napačno stran. Ker ima sv. Urban prednost pred sv. Marjeto, mu gre po cerkvenih predpisih prostor na evangeljski, sv. Marjeti na listni strani.

Sv. Urban ima ob straneh sv. Matija in sv. Barbaro, prvotno pa je imel sv. Nikolaja, zato se je imenoval oltar sv. Urbana in sv. Nikolaja. Na strani sv. Marjete je sv. Lavrencij in sv. Luka.

Na strani pri oltarju sv. Marjete je slika na platnu z napisom: »ex voto« (iz obljube) in letnico 1767. Predstavlja pretresljiv dogodek. Na vrhu je sv. Jurij, v dolini povodenj,

dva vola preplašena bežita, eden gazi v vodi do kolen, ob strani pa kleči mož in s sklenjenimi rokami prosi sv. Jurija pomoči.

Med ljudstvom je še ostal spomin, da je bila nekaj velikanska povodenj. Utrgal se je oblak. Divji hudourniki so pridriž z gora, potok Blajšnica, ki ima strugo na zapadni strani sv. Jurija, po dolini v Paznu, je strahovito narastel. Cela dolina v Paznu je bila preplavljena. Pripovedujejo, da je takrat odneslo tudi nekaj hiš.

V ladji je 6 klopi na evangelijski in 5 na listni strani. Sliki Srca Jezusovega in Marijinega, ki visita vsaka na eni starni ladje, druga drugi nasproti, nimata umetniške vrednosti.

Priznica se je odstranila na zahtevo škofovo ob kano-nični vizitaciji leta 1902. Bila je lesena.

Žagrad je na listni strani prezbiterja, zidan leta 1867. Vseh stroškov je bilo 265 fl. Prej je bila na zunanji steni prezbiterja še popolnoma ohranjena slika sv. Krištofa z Jezusom v naročju, pod podobo pa je bil napis z gotskimi črkami: Ego sum lux mundi. 1421. (Jaz sem luč sveta. 1421.) Le bajeslovne živali pod nogami svetnika so bile poškodovane od nevednih rok.¹⁴ Ko so k cerkvi prizidali zakristijo, so uničili staro slikarstvo. Le na levi strani med žagrado je ostal sled stare slikarje: angelska glava, pod streho cerkve pa doprsna podoba sv. Krištofa. Leta 1922 je pa še ta ostanek izginil, ko so cerkev prebelili.

Ko so delali zakristijo, so izkopali več človeških kosti. Lavtižar sklepa iz tega, da so imeli tu graščaki svoje pokopališče.¹⁵ Toda, če so graščaki imeli pri sv. Juriju svoje pokopališče, so ga imeli v cerkvi, kakor je bila takrat navada, človeške kosti so se našle pa zunaj cerkve. Bolj verjetno je, da so to kosti onih vojakov, ki so tu padli v bojih septembra 1813, ko so Francozi potisnili Avstrijce od tod čez Ljubelj do Drave, ali ki so padli v bojih, ko so se Francozi umikali od tod. Ljudje pravijo, da so pri cerkvi sv. Jurija Francozi pokopani. To bo resnica, ki jo je sedanji rod izvedel od starih ljudi, ki so te boje pomnili. Pokopališča za pokopavanje mrličev pri cerkvi sv. Jurija ni bilo nikdar, mrliče iz Bistrice so pokopavali na farnem pokopališču.

Žagrad je četverkot, dolg in širok 2.67 m, visok 2.90 m. V njem je omara s predali za mašno obleko in nastavkom za kelih, zraven še druga omara in klečalnik. Na steni je do nedavnega časa visel v okvirju prepis listine o posvečenju cerkve dne 16. maja 1517. Prepis je rokopis križkega kaplana Jožefa Vidica (1773—1776), zelo obledel in pokvarjen, da se v celoti ne da več brati. Sedaj se hrani v župnem arhivu tržiškem, da se še bolj ne pokvari. Po tem prepisu je župnik Drachsler (1842—1861) napravil prepis za župni arhiv v Križah, pa je iz letnice 1517 naredil letnico 1512, kakor je bilo že omenjeno.

Zvonik je na evangelijski strani prezbiterja nasproti žagradu, vhod od zunaj na vzhodni in iz cerkve na južni strani. Streho ima piramidalno kapasto, line romanske, kar upravičuje mnenje, da je zvonik starejši kot prezbiterij in ostanek prve cerkve. Pod linami je stolp na dveh straneh počen in zvezan.

Pred letom 1857 so bili zelo stari zvonovi. Eden iz leta 1436 z napisom: Hilf Got vnd sein Muer Mari 1436; drugi iz leta 1683 z grbom, sliko Janeza Krstnika in Kristusa na križu; tretji iz leta 1769.¹⁶ Leta 1857 je vtil Anton Samassa v Ljubljani za cerkev sv. Jurija dva nova zvonova, ki sta stopila na mesto prvih dveh. Eden je tehtal 282 funtov in imel podobo sv. Mihaela s tehtnico in mečem in sv. Jožefa; drugi je tehtal 122 funtov in imel podobo križa in Brezmadežne. Ti zadnji trije so peli v kvart-sekst akordu z glasovi: a—d—fis. Leta 1917 pa so oba zvona iz leta 1917 pobrali v vojne namene, vzela jih je vojska, in ostal je samo veliki zvon iz leta 1769. Ta zvon je okrašen s podobami križa, Marije obdane s sijajem in s sklenjenimi rokami, sv. Jurija na konju in sv. Boštjana. Zdolej ima napis: Opus Zachariae Reid. Labaci 1769. (Delo Caharija Reid. V Ljubljani 1769.), ob klobuku pa z velikimi črkami: A fulgure et tempestate libera nos Jesu Chri-

ste. (Treska in hudega vremena reši nas, Jezus Kristus.)

Pet let je sameval v zvoniku in žalostno pel, ko da bi mu bilo dolg čas po nekdanjih tovariših. Tudi Bistričanom je bilo dolg čas po nekdanjem ubranem zvonjenju, pa so naročili dva nova zvonova. Dobil so jih cvetno soboto 1922. Zvonova sta jeklena. Vlila ju je tovarna Kranjske industrijske družbe na Jesenicah. Blagoslovil ju je župnik Jože Potokar po kratkem nagovoru pred cerkvijo sv. Jurija med pokanjem topičev in zvonjenjem starega bronastega zvona. Eden tehta 245 kg, drugi 146 kg. Stala sta 3556.60 Din. Denar se je nabral med vaščani, nekaj je dala župna cerkev v Trziču.¹⁷

Zunaj cerkve pri vhodu je **kamenita miza** na zidanem podstavku. Ob shodih postavljajo nanjo leseno soho sv. Jurija, kateremu prinašajo v dar sirovo maslo. Ta soha je polikromirana in se hrani v dolbini, ki je v steni nasproti vratom v lopi.

Zraven te kamenite mize je **kapelica**, ki je prizidana k cerkvi. Ima svojo streho, ki prehaja v cerkveno. Dve stopnici peljeta v kapelo. Notri je prazna kamenita miza podobna oltarni menzi. Tu je bil nekaj oltar, na katerem so maševali ob velikih shodih. Kapela je brez vsake olupšave, dva kamenita okrogla stebra držita svod kapele.

(Dalje prih.)

Karl Pirc.

Tržiški vzorniki.

Kurentova Mica. (Marija Slapar † 1922.) Marsikdo, ki jo je poznal in porogljivo milosrdno z ramami skomignil, kader jo je srečal, bo čudeče se vprašal: »Kako pa to nihče zaide na odlično mesto vzornikov? Na tej vbogi pokveki pač ni bilo nič zgledega. Ne vem zakaj so take hromote sploh na svetu.«

Prav bi imel, kdor tako govori, sodeč površno po zunanem pogledu. Komur se je pa nudila prilika, pogledati malce v dušo revice, nam bo le hvaležen, da jo omenjamo na tem kraju.

Micika je prišla hroma na svet, v rasti je zaostala in šele z dvanajstim letom shodila.

Njena mati, uboga vdova, je bila v hudih skrbeh za bodočnost svoje hčerke, ki vsled svoje bolehavosti niti šole ni mogla obiskovati. V svoji stiski jo je obljubila Mariji Pomočnici na Brezjah in jo tudi nekega dne v vozičku tja peljala. Ko pred Marijinem oltarjem iskreno molila sv. rožnivenec, se deklica nenadoma v vozičku zravna in, kar še nikoli v dvanajstih letih ni storila, postavi na šibke nožice in jih jame počasi pregibati, dokler popolnoma ne shodi. Kakor so očividci trdili, je baje deklica celo samo prišla peš iz božjepoti.

Naj si bodi temu kakor že, istina je iz vsega poteka njenega življenja, da jo je vzela Marija posebno pod svoje okrilje.

Kmalo po tem dogodku ji je mati umrla in Micika je čisto sama ostala med svetom. Dasi je bila za delo prešibka, si je vedno trudila, da se pošteno preredi.

Nogavice je pletla, pazila na otroke, oskrbovala ljudem različna pota, stregla pri bolnih in se skazovala vslužna svojim dobrotnikom, kolikor le ji je bilo možno. Zato jo je pa tudi vzbog postrežljivosti in vljudnega vedenja vse vzljubilo.

Njena pohabljenost pritikava rast in za malo postavoma razmeroma prevelika glava, niso delala dobrega vtisa. Tudi ostre poteze obraza so bile vse bolj kot mične. Z enim samim pogledom v nje otroško nedolžno oko si pa hipoma vse pozabil.

Človeško mišljeno bi se moralo smatrati Mickino življenje kot neskončno žalostno. Toda ona tega ni občutila, ker je poznala le en nagib življenja — Boga in le eno ljubezen — Marijo.

¹⁰ Vizit. zapisnik iz l. 1654 v kap. arh. v Ljubljani fasc. 21 št. 13. —

¹¹ Glej pod 7. — ¹² Mitt. des hist. Ver. 1860 str. 76. — ¹³ Ravno tam. —

¹⁴ Ravno tam. — ¹⁵ Cerkev in zvonovi v dekaniji Kranj str. 116. — ¹⁷ Tam kakor pod 12. — ¹⁷ Kronika o župnem arhivu v Trziču.

Bog in Marija sta bila njeno edino in njeno vse. Zato ji na svetu tudi ni bilo družega mari, kakor služba božja, pogosto prejemanje sv. zakramentov in molitev, zlasti sv. rožnega venca.

Kakor smo že omenili, v mladosti ni posečala šole, pozneje se je z velikim trudom toliko priučila brati, da je za silo molila iz molitvenika. Vendar je bila pa v verskih resnicah zbog pazljivosti poslušanja pridig in krščanskih nauk, prav dobro poučena.

Da se je odlikovala v pohlevnosti in ponižnosti je bilo pri tako mačehinsko od narave obdarovanem bitju nekaj po sebi umevnega, a ona je to lepo čednost ginljivo priprosto izvajala do skrajnosti.

Nekoč je slišala pridigo o zatajevanju samega sebe in krotanju poželjivosti, ki jo je tako prevzela, da se je od tedaj naprej na res občudovanja vreden, rekel bi heroičen način vadila v tej kreposti.

Rađovednosti ni poznala. Ne samo, da se ni zanimala za novice, naravnost bežala je pred vsem, kar je le količkaj spominjalo na zvedavost. Nikoli ni gledala kake ženitnine, ne pogreba ali kakega družega pouličnega prizorišča. Koder so ljudje skupaj vreli in zijale prodajali, od tod je Micika v samoto bežala.

Ko je pritekla železnica v Tržič je ni šla gledati. Silili so jo naj gre vendar do kolodvora in si ogleda lokomotivo, pa jo niso do tega pregovorili. Kaj tega meni treba!

Še lepše je znala krotiti svoj jezik. Le najpotrebnejše reči je govorila in nikoli ni rekla žal besede čez bližnjega.

Nekoč mi je bilo razsoditi v važni zadevi, pri kateri je bila Micika navzoča. Obrnil sem se do nje, naj mi pove resnico.

A naletel sem! Tako nedolžno bolestno me je pogledala — češ, kaj me skušaš, da me je v srce zbolelo. Žal mi je bilo, da sem jo nadlegoval. Nato mi je pa tako modro odgovorila, da nikoli kaj tacega. O nobenem ni izrekla niti žal besedice, a tudi mene ni žalila.

V zadnji bolezni je mnogo trpela, tožila pa ni. Hvaležna je bila za obisk usmiljenih žena, prijaznega vedrega obraza jim je naročala, naj pozdravijo njene dobrotnike, o sebi pa ni mnogo govorila. — Ako jo pa ni nihče obiskal, ji je bilo pa tudi prav. Tedaj se je pa zatopila v premišljevanje rožnovenskih skrivnosti. Tako je popolnoma odtrgana od vsega svetnega tiho zapustila svet, kakor je poprej tiho životarila na svetu.

Nehote se človek vpraša, čemu tako mukapolno življenje?

Slehern od nas je sprejel od Boga posebno nalogo, ki jo mora na svetu izvršiti . . . tudi najrevnejša, najneznatnejša dušica ima svoje posebno naročilo.

Káko je bilo neki ono naše Micike?

Evharistični Jezus hrepeni v tabernaklju po grešnih dušah a one zatopljene v svetno ničevost, ga ne vidijo, kliče jih, pa ga v posvetnem hrušču ne slišijo.

Pač pa ga čujejo nedolžne, od sveta zapuščene, prezirane, male tihe duše. Nesebično prihite Jezusu na pomoč ter se trudijo v tihem svetu nepoznatem mučeništvu zadostiti za grehe drugih, jokajo se, ker se drugi vesele in zadoščajo za grešno početje drugih.

O srečne, presrečne sotrudnice presvetega Srca Jezusovega!

Ne motimo se, ako prištevamo tudi našo Miciko tem blagim dušam.

Kadar ne najdem spanja v tihi noči, slonim zunaj na hodniku in zrem na obzorje.

Temni oblaki begajo po nebu. Le majhna zvezdica milo seva na zemljo. Vsakokrat mi pride nehote v spomin Kurentova Micika.

O blaga nedolžna dušica, ki se blesketaš pred obličjem božjem . . . prosí, prosí za nas uboge grešnike!

Spomini izza dijaških let.¹

Ano dacmal² smo se študentje na ukancih po Tržič okol vačil. Aneh dvanajst nas je bivo — aden več falot kokr ta druje. Cev dan smo se če pa sem dgale, pa ldem napotje devale, sam jêst pa spat smo dam hodile.

Anga dne po malmo šmarno pade anmo v gvavo, deb se za obšit šle šankrat kopat v Marijen vogu.

Tja dej bo že mraz takat, toko de so jo gvastavce³ mit zôk und pôk⁴ na laško pobrale. Begunšca je bva beva, koker s cukram poštpana; Bistrca je tekva rjava koker ana kofedra⁵ — mi smo se šle pa kopat!

To t je biv obšit!⁶ K smo s tumfa⁷ prpvavale, smo ble tač, koker kuhan rač — vse rdeče, pa kar kuri pot nam je stavu po žvoto, koker kašen oskušen race, pa z zobmi smo šklefetale, de še ta ferdaman u pekvø ne toko.

Per usmo tmo smo se pa prekvat hinavce aden preče drujem še bahale pa ugale: »Oh ko-ko-ko je-je b-b-b-vo fa-fa-fajn!« Če pa sem smo po trav letale, de b se mav ugrole, pa ni neč pomagavo. Ni drugja kazavo de smo jo mahnilo če h Udumulneko za cerkujø na heruš.⁸

Takat še ni bo tok nobelj per Udumulneko koker dons ta dan, k je hiša u dva štuka. Majhna bajta j biva z anmo cimram, ano kamro, pa majhenmo čevdercam, čer so ta čisvo vodo za veliko noč namakale. Spredej je pa stava ana lsena guta⁹, čer so šnopec točile. To vrdnarga po štir nove¹⁰, ta grenčga po grošo, to svadko rozolico pa po zeksarj¹¹, če se na motem.

Hitr smo se spravel okroh mize, kar jo aden zblekne: »Kdo bo pa pvačav?«

Per tmo uprašanj nam je kuj mav bel topvo gratovo. Per te priče smo imel vse roče v aržateh pa aden v drugja smo zijale — kdo bo pa pvačov? No na zadnje vse glih aden pruleče an firar¹² na dan, ta druj par noveh n ano mušco¹³, ta treč cvo an zeksar, aden pa cevo pest drohtin.

Ani so votel mavšlate.¹⁴ Zato so se deval, koker deb imel kačo u aržeto. Pa ni neč pomagavo. Na zadnje smo le telk ukep nabrale, dej bo za tri frakeljne ta grenčga, pa še vsak je dobiv ano šuster kubo¹⁵ po vrho. Za mušco smo pa kpil ano škatelco mašinc.¹⁶

Glih k smo se uglihal, t pa po ta druj mize aden udare, de j počvo, koker deb z možnarjem ustreglu n ana štima se ugvasi: »Kvač je pa spet to za ana manera, de se preh rajtenga deva, koker se pije? Se pravem! Use h . . . e!«

Mi smo en cajt kar če naprej zijale koker zaboden voličče, pokel smo jo šel pogruntale, de gre to nas am, k sej spet ugvasiva tista štima: »Te prekvate študentje! Škorne na biks, v aržat pa niks! A je res, a ni res?«

Zdej smo šel videl, kdo nas štenka.

Ta pekvat »Tomba« je sedu per sojmo frakelno in grdo gledov, ker ga j imu že mav pod kapo.

A ste Tončeta Tomba poznale, kaj? Ne? No, to je biv an prov fajm čvovek. Špasen, de ga mo ni bo para. Kader se ga j mav preveč nalezu je gratov dokej siten. Zato so nahter z ramam majale n se po čev švatale, koker deb Tomba na biv prov rihteg. Al to ni bvo res, so ga le svab sodil, sami po sebe. Telk rečem, čeb Tonče dons ta dan živu, b ldeje rekle dej — napreden.

(Dalje prih.)

¹ Te spomine smo napisali, da spoznajo cenjeni čitatelji iz sličic, kako je živelo in mislilo kedaj v Tržiču navadno ljudstvo. Vsi dogodljali so resnični, četudi se niso učinili časovno v tem redu in od teh ljudi, kakor mi pripovedujemo. Starega narečja se poslužujemo zato, da se bolje predoči stari čas. — ² Tisti čas. ³ Lastavice. ⁴ Z vso prtljago. ⁵ kava. ⁶ slovo. ⁷ tolmun. ⁸ žganje. ⁹ uta = lopa. ¹⁰ Namreč krajcarje. ¹¹ desetica. ¹² Kupren denar v vrednosti 4 krajcarje. ¹³ pol krajcarja. ¹⁴ varati. ¹⁵ naj slabši vrsta smodk po 1½ krajcarja. ¹⁶ Vžigalic